

Beszámolók, tudósítások és vélemények

Dr. Kovács Gyula

Kriminalisztikatörténeti tanulmányok (Recenzió)

Dr. Ibolya Tibor⁴ *Kriminalisztikatörténeti tanulmányok* (Patrocinium Kiadó, Budapest, 2015) című könyve, jól párosítható a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán folyó Bűnügyi szakjogász szakirányú továbbképzéshez, pontosabban az ott oktatót „Híres bűnügyek, híres kriminalisták” tantárgy tematikájához. (A bűnügyi szakjogász-képzésről lapunk hasábjain⁵ 2014 decemberében már beszámoltunk.)

A ***Kriminalisztikatörténeti tanulmányok*** nem csupán tankönyv, illetve szakkiadvány. A mű ugyan tudományos alapossággal dolgozza fel a századforduló (1900-as évek) utáni néhány évtized híres, vagy inkább hírhedt bűnügyeit, de közérthetősége, lendületes meseszövege, és nem mellesleg témája miatt bátran ajánlhatom a nem szakmabeli olvasóközönségnek is.

A könyv hét fő részből áll:

I. A tetoválás mint a kriminalisztikai azonosítás eszköze a magyar kriminalisztika történetében – itt megtudhatjuk többek közt azt is, hogy már Ötzinnek, a Tirolban megtalált kb. 5300 éves jégmúmiának is voltak koromfestékből készült tetoválásai;

II. Az első magyar kriminalisztikai tankönyv szerzője – a kérdéses mű 1897-ben jelent meg Losoncon, és Endrődy Géza csendőr főhadnagy szakírói munkásságát dicséri;

III. Dr. Gábor Béla, a daktiloszkópia első magyar szakértője – ő volt az, aki a Pekáry⁶ által „felfedezett” daktiloszkópiát Magyarországra adoptálta;

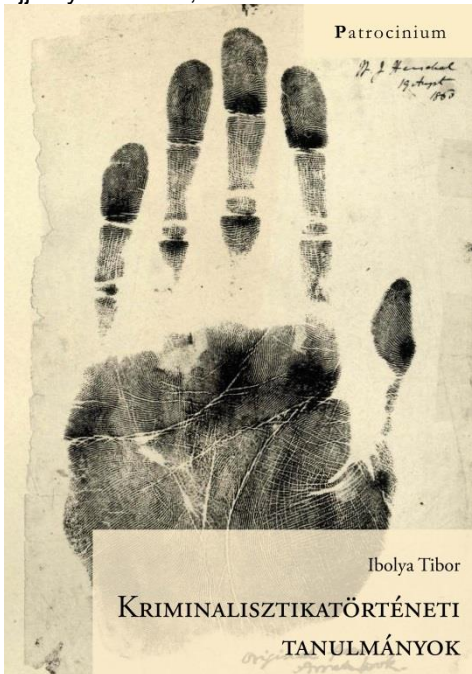
IV. A dánosi rablógyilkosság a korabeli jogi szakirodalomban – az 1907. július 19-ről 20-ra virradóra elkövetett dánospusztai négyes rablógyilkosság az első

⁴ Dr. Ibolya Tibor szakvizsgázott jogász, gazdasági büntetőjogi és kriminalisztikai szakjogász, szakíró, címzetes egyetemi docens, fővárosi főügyész.

⁵ Dr. Kovács Gyula: Bűnügyi szakjogász-képzés a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán. Magyar Bűnüldöző 2014. évi 3–4. szám, 9–10. oldal (Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete, Budapest, 2014).

⁶ Dr. zebegnyői Pekáry Ferenc (1859–1925), a modern állami rendőrség „első apostola”, 1906-tól 1912-ig Budapest rendőrfőkapitány-helyettese volt. Pekáryról részletesebben dr. Anti Csaba László: A modern állami rendőrség apostola, dr. zebegnyői Pekáry Ferenc. Dr. Szomor Sándor (szerk.): Jubileumi Emlékalbum a 125. éve alakult Budapesti Detektívtestület tiszteletére, 199–205. oldal (Országos Rendőrfőkapitányság, Budapest, 2011).

olyan ügyek egyike volt, amelyben az elkövetők azonosítására felhasználták az ujjlenyomatokat;

ró bűnügyből „Félvilág” címmel 2015-ben tévéfilm készült, amelyet ugyanez év decemberében a Duna Televízió (is) sugárzott.⁷

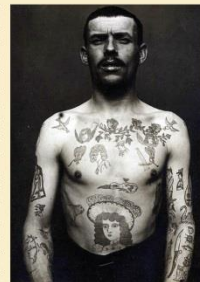
VII. Sztojka Párnó – egy „kóborcigány” bűnöző élete – Sztojka Párnó (eredeti nevén Lakatos Balogh János) a dánosi négyes rablógyilkosság egyik tettese. Kalandregénybe illő életében 1942 őszén sajátos fordulat következett be: a váci fegyházból önként jelentkezett katonának. Annak a fegyencszázadnak a tagjait, ahol szolgált, a Don mentén harcoló gyalogzászlóaljok puskásszázadainak veszteségpótlására osztották be. Sztojka Párnó, a hírhedt bűnöző, a többszörös gyilkos, a magyar királyi honvédség egyenruhájában – nagy valószínűséggel – valahol az egykori Szovjetunióban hősi halált halt, vagy fogságba esett...

A könyv a szerző szakmai életrajzával zárul.

V. Az első magyarországi bankrablás, Újpest, 1908. október 28. – az elkövetőket – Antosevics Gyulát és Piaszkovszki Józsefet (eredeti neve Josef Piaskowsky) – 24 órán belül elfogták. A történelem fura fintora, hogy a jelenlegi számozása szerint az Árpád út 21. szám alatt álló épület, ma a Generali Biztosító újpesti központja, a bűncselekmény elkövetésekor pedig a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank újpesti fiókjaként a Generali biztosította;

VI. Málnás Elza meggyilkolása – Málnás Elza, eredeti nevén Turcsány Emília élete és halála tipikusan „kurtizánkarrier”. A nyomozás során az ismeretlen holttest azonosítása érdekében először vették igénybe a lakosság segítségét és a tömegtájékoztató eszközöket (az áldozatról készült fényképet még a bécsi mozis filmhíradójában is bemutatták). A maga idejében nagy port felkava-

A magyar kriminalisztika története tele van fehér foltokkal, fétagságokkal és tévedésekkel. A második világháború előtti kriminalisztikai szakirodalom – talán az időbeli közelség miatt – tudományos igényvel nem igazán foglalkozott korábbi konkrét bűntényekkel, az akkori kriminalisták pedig érthető okokból nem, vagy keveset írtak saját magukról. A háború után pedig ideológiai alapon tagadták eredményeiket, mellőzték személyüket. Így nem csak a korabeli konkrét bűntények valódi történéseiről és azok kinyomozásáról, majd az azt követő bírósági eljárásról tudunk megdöbbenően keveset, de sajnos az ügyeken dolgozó korabeli nyomozók, ügyészek és bírák alakja is a múlt homályába vész.

Ibolya Tibor címzetes egyetemi docens, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának kriminalisztika oktatója (nem mellékesen fővárosi főügyész) különböző szakfolyóiratokban már megjelent, illetve ebben a kötetben először publikált tanulmányaiiban tudományos igényességgel, a laikus olvasó számára is érthető módon, hazai és külföldi levéltári kutatásai és egyéb források alapján dolgozott fel több régi híres magyar bűnügyet. Olvashatunk a kötetben a tetoválások kriminalisztikatörténeti jelentőségéről éppúgy, mint hírhedt bűnözőkről, de olyan szakemberekről is, akik a maguk idején elméleti és gyakorlati munkásságukkal sokat tettek a magyar kriminalisztika ügyéért.

⁷ Rendező: Szász Attila; forgatókönyvíró: Köbli Norbert; főszereplők: Kovács Patrícia, Kulka János és Gryllus Dorka.

Dr. Ibolya Tibor munkája nem csak remek szakkönyv, hanem hiteles kordokumentum is: felidézi a „*boldog békeidők*” utolsó két évtizedét, valamint az utána következő két világháború közti időszakot. A kiadványt számos korabeli fénykép, újságcikk, levéltári irat, valamint a szerző néhány saját készítésű fotója illusztrálja.

A könyv nem csupán kriminalisták számára kötelező irodalom: minden büntetőjogásznak, vagy a téma iránt érdeklődőnek ajánlatos elolvasni.

